

HUMAN RIGHTS ACTION | AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Raško Konjević, ministar

UPRAVA POLICIJE

Slavko Stojanović, director

CENTAR BEZBJEDNOSTI PODGORICA

Branislav Živković, rukovodilac

Predmet: O pravima novinara da izvještavaju o postupanju policije prema demonstrantima

Podgorica, 23.10.2015.

Poštovana gospodo,

imajući u vidu da su, koliko nam je poznato, dva novinara uhapšena i procesuiraju se zbog toga što su 16.10.2015. odbili da postupe po naređenju policijskih službenika i uklone se sa mjesta sa koga su izvještavali o policijskoj intervenciji u odnosu na demonstrante, tj. zbog prekršaja iz člana 12 Zakona o javnom redu i miru ("Sl. list CG", br. 64/2011 od 29.12.2011);

u namjeri da se založimo i pomognemo poštovanje ljudskih prava, i novinara koji izvještavaju sa javnih skupova i svih građana, uključujući novinare, čiju su bezbjednost, javni red i mir zaduženi da čuvaju policijski službenici;

ukazujemo da u Crnoj Gori važeći zakoni ne uređuju precizno pravo novinara da izvještava sa javnog skupa o postupanju policije prilikom intervencije u odnosu na građane,

pa je, prilikom tumačenja ustavnih prava i sloboda, odnosno međunarodnih standarda ljudskih prava, neophodno imati na umu preporuke međunarodnih stručnih organizacija koje u tom smislu postoje.

Ukazujemo na **Smjernice o slobodi mirnog okupljanja (drugo izdanje) Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) i Evropske komisije za demokratiju putem prava (Venecijanske komisije)**, utvrđene na 83. plenarnoj sjednici u Veneciji, 4. juna 2010, a kojima je propisano sljedeće:

„168. Ukoliko je rasturanje (skupa) neophodno, organizator i učesnici okupljanja se moraju jasno i glasno obavijestiti o tome prije bilo kakve intervencije službenika za sprovođenje zakona. Učesnicima se mora

pružiti razuman vremenski period da se dobrovoljno razidu. Službenici za sprovođenje zakona mogu intervenisati samo ako se učesnici ne razidu dobrovoljno. **Trećim stranama (poput monitora, novinara i fotografa) se takođe može reći da se razidu, ali se ne mogu spriječiti da posmatraju i snimaju policijsku operaciju...**

169. Fotografisanje i snimanje (od strane učesnika i službenika za sprovođenje zakona) ne treba ograničavati, ali zadržavanje tih podataka može da prekrši pravo na privatni život. Dakle, službenicima za sprovođenje zakona je dozvoljeno fotografisanje ili snimanje učesnika tokom javnih okupljanja. Međutim, iako nadgledanje ljudi na javnom mjestu radi identifikacije ne predstavlja nužno miješanje u pravo na privatni život, evidentiranje takvih podataka i njihovo sistemsko obrađivanje, ili trajna priroda snimka koji se čuva, može dovesti do povrede privatnosti. Štaviše, slikanje ili snimanje okupljanja radi prikupljanja obavještajnih informacija može obeshrabriti ljude da uživaju slobodu okupljanja, i zato se ne treba vršiti rutinski. **Učesnike i treće strane ne treba sprječavati da fotografišu ili prave video zapise policijske operacije, a svaki zahtjev službi za sprovođenje zakona da im se snimci ili digitalne fotografije predaju treba prethodno da odobri sud.** Službe za sprovođenje zakona treba da razviju i objave politiku koja se odnosi na njihovu upotrebu otvorenog snimanja/ fotografisanja javnih okupljanja.“

Prije tri dana, 20.10.2015, Evropski sud za ljudska prava je donio presudu u predmetu *Pentikainen protiv Finske*, u kojoj je utvrđeno da nije bila prekršena sloboda izražavanja novinaru koji je uhapšen jer je snimao policijsku intervenciju i oglušio se o naređenje policije da na samom kraju protesta, zajedno sa nekolicinom preostalih demonstranata koji su sjedeli na zemlji napusti manji krug koji su formirali policajci. U ovom slučaju, Evropski sud za ljudska prava je posebno obratio pažnju na činjenicu da novinar nije imao vidljiva novinarska obilježja na sebi (prsluk, bedž, oznaku na kameri) i da je po boji (crne) odjeće izgledao kao ostali demonstranti. Evropski sud je prilikom odluke da nije došlo do kršenja slobode izražavanja posebno uzeo u obzir činjenicu da je finski sud odlučio da ne kazni novinara zato što nije postupio po posljednjem naređenju policije da sa preostalim demonstrantima napusti zonu protesta, jer je uočio da je novinar imao osjećaj dužnosti prema svojoj profesiji i uputstvima urednika da snimi postupanje policije. **Evropski sud je u ovoj presudi naglasio ključnu ulogu medija da za javnost obezbijede informacije o tome kako se policija ophodi prema demonstrantima i posebno kako suzbija nasilne proteste.** “Nadzorna uloga medija dobija na značaju u takvom kontekstu jer je njihovo prisustvo garancija da vlasti mogu da se pozovu na odgovornost zbog postupanja prema demonstrantima i javnosti u širem smislu u odnosu na vršenje policijskih ovlašćenja na javnim skupovima, uključujući ona da kontrolišu proteste ili narede njihovo razilaženje i očuvanje javnog reda. Svaki pokušaj da se novinari uklone sa scene demonstracija mora se stoga podvrgavati najstrožijoj analizi (stav 25).”

Konačno, u svjetlu navedenih međunarodnih standarda, ističemo značaj preporuke Savjeta za građansku kontrolu policije Upravi policije, koju je to tijelo usvojilo istog dana kada je objavljena i odluka Evropskog suda za ljudska prava: “... da policijski službenici omoguće, pri svim javnim okupljanjima, nesmetan rad medija i prisustvo novinara i da se suzdrže od bespotrebnog ograničavanja njihove slobode kretanja ili izvještavanja. Omogućavanje profesionalnog rada novinara, i drugih medijskih djelatnika, i njihovo izvještavanje sa javnih okupljanja je u interesu javnosti i same policijske organizacije kada je riječ o policijskom postupanju i primjeni policijskih ovlašćenja. Obzirom na informacije iz Uprave policije, Savjet preporučuje novinarima, urednicima, medijskim i novinarskim asocijacijama, da razmotre korisne primjere iz uporedne prakse kako bi vidljivost medija i štampe na javnim okupljanjima, posebno onim koje prati tenzija, bila unapređena. S tim u vezi Savjet poziva Upravu policije da inicira neposredan dijalog i komunikaciju sa medijskim i novinarskim asocijacijama kako bi se preventivno djelovalo na moguće nesporazume i onemogućavanje medija da nesmetano izvještavaju i obavljaju svoj legitiman i društveno izuzetno važan rad.”

S poštovanjem,

Tea Gorjanc-Prelević,

izvršna direktorica NVO Akcija za ljudska prava

